

TEKNISK TIDSKRIFT

1870—1945

PRIS 2 KR

TEKNISK TIDSKRIFT

1870—1945

EN HISTORIK AV FIL. DR CARL BJÖRKBOM

TEKNISK TIDSKRIFT

1870-1945

TEKNISK TIDSKRIFTS FÖRLAG

Norrköpings Tidningars Aktiebolag, Norrköping 1945

För den moderna ingenjörsvetenskapen spela facktidskrifterna en ytterligt viktig roll, eftersom denna publikationsform är den mest lämpade för att tillgodose behovet av en snabb nyhetsförmedling av försöksresultat och uppfinningar. Ett behov av ett tekniskt underrättelseväsen fanns emellertid icke, så länge man endast litade till den hantverksmässiga erfarenheten och till noggrant bevarade fabrikationshemligheter. Först sedan teknik kommit att grundas på ett medvetet utnyttjande av allmänna vetenskapliga principer, kom man att inse betydelsen av att använda andras erfarenheter. Ett starkare behov av det aktuella och nyaste, som tidskriftsformen framför andra publikationsformer kunde tillgodose, kunde emellertid icke göra sig gällande, förrän ett industriellt liv uppstått, där det hela tiden gällde att icke bli efter i utvecklingen.

ILLUSTRERAD TEKNISK TIDNING.

No 6. Stockholm den 3 December 1870

Pris för 1 år 20 öre, 1/2 år 10, 1/4 år 5.

Höfvedsräktskrift och öfversigt af tekniska förändringar i Sverige.

Annonser 10 öre per linje. Tidningsexpedition Nya Södergatan N:o 23

Anmälan.

Om vårt land har numera den periodiska pressens organer hunnit leta sig väg till samhällets alla klasser. Tidningarnas stöderna äfven i den låga lejan och tugora der ofta nog en af de viktigaste hälfstängerna för ett framstreckande i en viss utbildning, och icke alltid till sedlig förädling. Det finnes emellertid ett rikt fält för mencklig kultur, som denna press hos oss ännu nästan obearbetadt, och detta ett fält, på hvilket de ädlaste och bästa frukter för vårt folk odlas till både tanke och vilja äro att hoppas.

Under den period af vårt lif, då vi uppfötas till nyttiga arbetare i tidens stora verkstad, finnes ingen äroökare, hvars landömskrif tigare tränga sig på oss än den omfattande *vetenskaps* och ingen, hvars meningar skulle vara oss nyttigare, om de blott begreps Men naturen talar icke med vår moders klara röst, dess väl dige språk med sitt rika ordförbehåll, och mångkäftade fenomen kan icke begripas utan toll. Det blifver nödforbrukt, och sammanvängda i runder, mot hvilken vi som barn sträcks våra armar längtande efter stöt på så mångt *kon-* *face* väcker ofta på oss detta mörka ständ förkärveliga, och sedan talar till oss såsom ynglingar. Vi hafva af vår hests la vare skapat ett språk

Vi inträda från ungdomens lekar i lifvets allvar. Hvar och en får sin andel i arbetet, sina omsorgar, sitt mål att sträffa till. Någon verksamhet blifver sådan, att tanke och känsla väsentligen odla genom själva arbetet, men det öfvervägande föstalet bland oss blifva det materiella värdandets skaffare, arbetare på det fält, som heter *industri*. Huru öfvermåttligt huru omfattande är icke detta fält? Hvilka rika skördar har det icke burt! Hvilka frukter af snillt arbete, hvilka måsterverk af ädel skönlighet har det icke att visa!

Skulle en icke *vetenskaps* lika väl som politiken och dagens spvalter, inom vår press vara behöf af någon målsman, som kunde föra denna talan till de djupa lederna bland våra medborgare? Framstående tidsskrifter inom flera af de tekniska vetenskapsområden finnes visserligen redan, men de äro icke afsedda för den stora allmänheten, de tala icke alltid ett språk, som af alla kan förstås. Dessutom utkomma de icke tillräckligt ofta för att kunna så gärlunda följeländigt följa vår tids industriella utveckling samt i rätt tid till dennes uppslags dagens brännande tekniska frågor.

Att *pressarbetet* samt *skoleverket* och *handhögskolan*, vårt lands förnämsta ämninggrenar, skola tillmätas den uppmärksamhet, hvar på de ega rättmätiga anspråk, faller af sig sjelft, och skall särskildt, hvad de senare beträffar, framkallas de för hvarje dag tilltagande landbruket och hushållningsmaskinerna, som af rent ekonomiska skäl äro väl värda att beaktas.

Utvecklingen och framstegen i *konstverksamheten* och *konstfärderna* skola följas med oskrutet intresse, dervid emottämligt kunna ett mångfald ritningar och väckra och nya modeller till menn de olika yrkena förkommande skolor samt beskrifningar och teckningar af för deras framställande ändamålsfulla och utöfvarande maskiner.

Förteckningar af bår i landet beviljade *patenter* samt redogörelser för viktigare, ämrika eller intressanta *upptäckningar*, görda såväl i Sverige som utomlands, skola tid efter annan lemnas. Korteligen tidningen skall, sådan som vi hafva tänkt oss den, omfattas och belysas hvarje vrå af de tek-

Storaste vasen

De två första sidorna av proummret,

niska hafva att kämpa mot sådana svårigheter. Vi inse också nogsamt de många och svåröfveliga förhinder vi åkåda oss, då vi med detta nummer tillkännagiva vår afsigt att utgifva en i ofvannämnda anda redigerad tidning, som i någon mån kunde fylla den kända bristen, och vi skulle ännu i dag tväka att ålaga oss denna förpligtelse, om vi ej funnit hos flera af vårt lands mera framstående tekniska, såväl vetenskapsmän och lärare vid tekniska skolor som ingenjörer, konstruktörer, fabrikanter, verkstädsare, m. d. ett öfver förväntat väsligt tillmötesgående i att med joken om tidning, vare sig som originaluppsatser öfver egna iakttagelser eller som notiser af öfverensigt öfver den redan måktiga tekniska litteraturen, befrämja företagets framgång. Det är också dertoro vi en väga för den årske, stora allmänheten samala och rekommendera

Illustrerad Teknisk Tidning.

Hvars hufvudsyfte, i öfverensstämmelse med hvad ofvan yttrats, skall blifva att genom populära afhandlingar framhålla vigtens och nödvändigheten af att inom industrin alla grenar göra den *vetenskaps* utbildningen gällande samt att der tillämpa och tillfrämjalla tekniska förändringar.

En omfattlig uppmärksamhet skall ämboda af denna tidning ägnas åt *mekaniken* och *tekniska* områden, i det den kommer att inom det flera beskriva viktigare tillverkningar med tillhörande olika slag af maskiner, maskin skildt små notiser för den s. k. mindre industrin, uppdrifningsverk, valsek, verktygsmaskiner för bearbetning af såväl trä som metaller, m. m., och inom det senare meddela olika metoder för framställande af en mängd kemiska fabriker och dertill behöfliga apparater, samt sättes för dessa profång, andra recepter å blandningar, etc.

Inom *byggnadskonsten* och *ingenjörvetenskapen* alla grenar skall redogöras för större och mindre företag, senare beskrifningar å uppvarmnings- och ventilationsanordningar, å beredningsätt af beten, konstgjord sten, m. m.

Att *pressarbetet* samt *skoleverket* och *handhögskolan*, vårt lands förnämsta ämninggrenar, skola tillmätas den uppmärksamhet, hvar på de ega rättmätiga anspråk, faller af sig sjelft, och skall särskildt, hvad de senare beträffar, framkallas de för hvarje dag tilltagande landbruket och hushållningsmaskinerna, som af rent ekonomiska skäl äro väl värda att beaktas.

Utvecklingen och framstegen i *konstverksamheten* och *konstfärderna* skola följas med oskrutet intresse, dervid emottämligt kunna ett mångfald ritningar och väckra och nya modeller till menn de olika yrkena förkommande skolor samt beskrifningar och teckningar af för deras framställande ändamålsfulla och utöfvarande maskiner.

Förteckningar af bår i landet beviljade *patenter* samt redogörelser för viktigare, ämrika eller intressanta *upptäckningar*, görda såväl i Sverige som utomlands, skola tid efter annan lemnas.

Korteligen tidningen skall, sådan som vi hafva tänkt oss den, omfattas och belysas hvarje vrå af de tek-

niska vetenskapsområden genom kortare artiklar, förtylliga gode, då de behöfvas, med väl utförda illustrationer. För att bereda uppläsare och fabrikanter tillfälle att erhålla en hastig och öfsmän spridning af kända om någon ny uppfinning eller tillverkning, vill redaktionen med beviljighet öppna tidningens spalter för ämna och inträda vid beskrifningens uppgående blott emot ersättning för den gravry, som möjligen kan berätti erfordras. — Likaså vilja vi med öfne på allmänhetens önskan till mötes medelst bevarande af hvilket ändamål det i en särskild afdelning under rubrik *Uppfinningar* lemnas den intelligensta allmänheten öppet att meddelat dylika förändringar samt framställda frågor bevarande ämnessigt gagn och utbylta sig. — Vi förbehålla oss dock rättighet att granska alla inlämnade meddelanden, innan de i tidningen införas.

Såsom förredigande nummer utvisar, skall tidningen, som erhallas för förändring ämboda passande form, i typografiskt hänseende uppfylla alla billiga fördringar. Hvarje nummer kommer att, utom en omvælsade, tilldande lemnas, innehålla flera utmärkta illustrationer, och då för tydlighets eller större intresse skall öfverflödiga ritningar bora belysa textens innehåll, kunna dessa att såsom gratisplancher medfölja tidningen. Annonserna komma ej att, i den mån de tilllaga, inkrästa å utrymmet på bekvämlast af det öfriga innehållet, utan skola å dessa tryckas på ett särskildt ark, tillgifvas såsom såväl till tidningen.

Illustrerad Teknisk Tidning är afsedd att utgifvas under år 1871 med ett nummer hvarje Lördag på morgonen, dock skola för landsorten afsedda exemplar redan föregående afton med posten expedieras. För ett sätta äfven mindre bemädlade i stånd att hälla denna tidning och dertill genom hända den en stor spridning, hafva vi bestämt penningaromkostnaden till lägsta möjliga, nämligen för helt år — Rör 10 —
• half — — — — — 5 25 och
• tre månader — — — — — 2 75,
med tillägg i landsorten af valigt postförvarararvode, 50 öre per år, och i förhållande dertill på kortare tid.

Lösenmoner säljas å 25 öre. Prenumeranter kan äka i landsorten å alla postkontor och behållare samt i hufvudstaden hos herrar bokhandlare, å de vanliga tidnings- och bokhandlarna och å tidningens expeditörer, Stockholm, Nya Södergatan 23.

Då vi på grund af såväl tidningens tendens som dess billiga pris vilja hoppas på en stor läsande publik, och således i densamma indyktade nummer erhallas en motsvarande spridning hafva vi äfven ansett oss bora tillåta priset för denna tidning lågt, nämligen 10 öre per *period* samt i förhållande dertill för större utflar och illustrationer, om hvilka senare öfverens redaktionen åtager sig bystyre.

Ansvaret ämboda utöfvas å herr Rudolf Recks kontor, 66 Vesterlånggatan, 2 tr. upp, samt å tidningens expeditör, Nya Södergatan 23.
Stockholm i November 1870.

REDAKTIONEN.

med Hoffstedts anmälan (december 1870).

Till våra prenumeranter!

Möjligheten att i ett land, sådant som vårt, med en jämförelsevis gles befolkning skapa och utbilda en värdofull teknisk litteratur har alltid ansetts såsom en af de svåraste uppgifter; och vi kunna ej neka till, att den erfarenhet, vi under utgifvandet af *Illustrerad Teknisk Tidning* i detta afseende förvärfvat, också synes till en viss grad bekräfta nämnde åsigt. Det vore kanske derfore klokast, ur ekonomisk synpunkt betraktadt, att helt och hållet öfvergifva bearbetandet af ett dylikt, såsom det vill synas, ofruktbart fält. Så har åtminstone mången erfaren man sagt oss. Men om också ej resultatet i sagde hänseende blifva så lysande, anse vi den närvarande tidens uppenbarelser på det industriella området, den rastlösa verksamhet, som nu der utvecklas, ändock ovilkorligen kräfva tillvaron af en tidskrift, hvilken uteslutande står i denna industris tjänst och kan föra dess talan. Medges måste äfven, att det vore en för vårt land egendomlig omständighet (ingalunda vittnande om det lifliga intresse, man påstår, att vi nordbor alltid hysa för "en sund industriell utveckling"), om ej någon teknisk tidskrift här kunde utgifvas. Till fallt inseende vigten och nödvändigheten af ett sådant organ samt ladda af den goda viljan att eller vår ringa förmåga söka göra bristen häraf mindre känbar, hafva vi ansett oss, trots de svårigheter, mot hvilka vi, såsom häröfvan blifvit antyd, hafva att kämpa, böra fortsätta utgifvandet af *Teknisk Tidning*, dock med vissa modifikationer i planen för densamma, hvarigeuom i någon mån omkostnaderna nedsätas — ett oungångligt vilkor, om under närvarande förhållanden utgifvandet oss skall kunna blifva möjligt.

Från och med instundande April månad utkommer således denna tidning under namn af

TEKNISK TIDSKRIFT

Hoffstedts anmälan vid övergången från veckotidningen Illustrerad Teknisk Tidning till den månadsvis utkommande Teknisk Tidskrift (mars 1872).

måste äfven, att det vore en för vårt land egendomlig omständighet (ingalunda vittnande om det lifliga intresse, man påstår, att vi nordbor alltid hysa för 'en sund industriell utveckling'), om ej någon teknisk tidskrift här kunde utgifvas." Där-

för anser sig Hoffstedt böra fortsätta utgivande av tidskriften men dock med vissa modifikationer i planen för att om möjligt begränsa omkostnaderna.

Sålunda upphörde tidskriften att vara veckotidskrift. I stället för ett åttasidigt häfte varje lördag skulle utges ett tjugofyrasidigt häfte i månaden. Format och tryck skulle bibehållas oförändrade, däremot skulle textillustrationerna inskränkas och i stället minst två litograferade planscher medfölja varje häfte. I avseende på innehållet gjordes dessutom den förändringen, att konstuppsatserna helt bortföll. Tidskriften skulle hädanefter endast sysselsätta sig med tekniska och industriella frågor. Samtidigt ändrades tidskriftens titel till den ännu bestående Teknisk Tidskrift.

Det första häftet utgöres av aprilhäftet för 1872, som har beteckningen Årgång 2: häfte 1. Egendomligt börjas ingen ny paginering, utan detta häfte börjar med sidan 105.

Teknisk Tidskrift och Föreningen TI

Trots omläggningen torde Teknisk Tidskrift även under de följande åren ha haft att kämpa med ekonomiska svårigheter. För den första årgången hade Hoffstedt haft A L Norman som förläggare, men denne hade tydligen tröttnat och alltsedan omläggningen var tidskriften helt Hoffstedts eget företag. I ett litet land som vårt var det då som senare mycket vanskligt för en privat man

Till allmänheten.

Genom öfverenskommelse med *Teknologföreningen (T. I.) i Stockholm* har förläggarrätten till *»Teknisk Tidskrift»* från och med år 1879 öfvergått till nämnda förening, på grund hvaraf detta häfte är det sista, som jag i egenskap af denna tidskrifts förläggare har nöjet att utgifva. Jag begagnar därför tillfället att framföra mina uppriktiga och varmaste tacksägelser till alla dem, hvilka, vare sig såsom medarbetare eller prenumeranter, på ett tillnötsöfande och välvilligt sätt understödt mina bemödanden att genom utgifvande af en teknisk tidskrift söka i min ringa mån bidraga till att gagna vårt lands industri. Att dessa mina bemödanden icke alltid så, som jag önskat, kröntes med framgång, torde ingen vara bättre medveten om än jag, och får orsaken härtill sökas dels i en viljan icke motsvarande förmåga, dels äfven å andra sidan i den ringa publik, som faktiskt skrifter lika denna i vårt land hittills haft att påräkna, och hvaraf naturligen den för dylika litterära företag så viktiga ekonomiska sidan af saken, och följaktligen äfven företagets förmåga att lyckligt lösa sin uppgift, är i så väsentlig grad beroende. Utan det frukostiga understöd tidskriften från regeringens sida rönt hade den därför och sannolikt långt för detta måst upphöra med sin nu *»utdragna»* verksamhet. Emellertid öfverföres jag hyss den förhoppningen, att *»Teknisk Tidskrift»* under denna tid lyckats draga några välsignelsebringande strålar till det skiftesrika arbetet på den tekniska sällingens omfattande fält.

Det är ock med sann tillfredsställelse jag nu öfverlemnar detta mig så kært vorunda företag i den nya egarens hand, då jag tillfullt inser, icke blott betydelsen för ett samfund, sådant som *Teknologföreningen i Stockholm*, att ega ett eget organ, utan äfven de mångfaldigt större såväl intellektuella som materiella resurser hon i jämförelse med en enskild person har till sitt förfogande vid lösandet af en så pass svar uppgift som utöfvandet af en verkligt god och innehållsrik teknisk tidskrift. Med full tillförsigt är det därför, som jag, då jag härmed afslutar detta mitt arbete, kan i den ärade allmänhetens välvilliga åtanke innesluta den nya *»följd»* af *»Teknisk Tidskrift»*, som *Teknologföreningen i Stockholm* kommer att utgifva, på samma gång jag tillönskar föreningen ett lyckligt och fruktbarande resultat af denna hennes livsöfning i sträfvaandena att verka för den svenska industrien genom att till dess gagn söka göra gällande den naturvetenskapliga och tekniska bildningen.

Stockholm i Januari 1879

W. Hoffstedt.

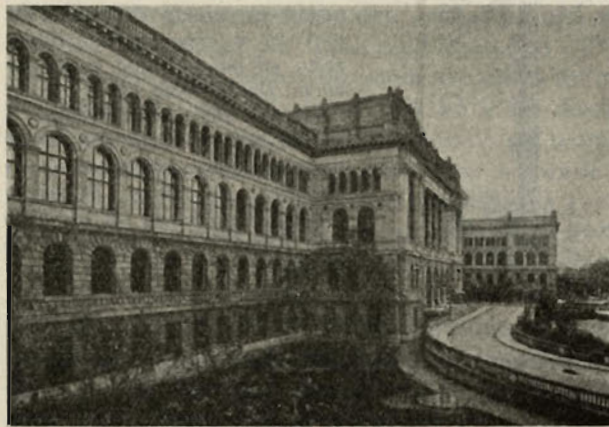
Hoffstedts anmälan av tidskriftens öfvergång i Teknologföreningens ägo (1879).

med uppsamlandet af värdefulla bidrag till tidskriften".

Ekonomiskt var nu tydligen företaget säkrat. I årsberättelserna för TI påpekas att antalet betalade medlemmar stadigt ökade "om än lång-

samt". Dessutom fick föreningen överta det statsanslag på 1 600 kronor, som Hoffstedt tidigare personligen erhållit.

År 1880 erhöll tidskriften ytterligare ett ekonomiskt tillskott, i det Letterstedtska Föreningen tilldelade den ett årligt bidrag på 1 000 kronor mot det att den övertog den industriella avdelningen av *Nordisk Tidskrift*. Denna, som grundades 1878, hade till uppgift att "befordra gemenskapen mellan de tre nordiska rikena genom publicering av uppsatser rörande deras konst, vetenskap och industri". Redan från början hade

Denna bild av *Tekniska Högskolan i Berlin* är sannolikt den första rasterkliché som använts i en svensk tidning; den var tillverkad i Wien (1884).

Teknisk Tidskrift". Till festen hade även en av föreningens medlemmar skrivit en hyllningsdikt "Trädet knoppas", av vilken ett par verser kanske förtjänar citeras:

"Odlarlynnet lade en gång ned
i den grunda myllan på en hed
fröet till ett träd med lummig krona
och höll troget vid den tanken fast
att hvad jorden i sin karghet brast
kunde villig idoghet försona.

Fröet grodde under vänlig vård
och ur mark, som förr var torr och hård
spirade en dag en grön förhoppning.
Plantan växte med hvar dag, som kom
vardt en kraftig telning småningom
och står nu som träd i vacker knoppning."

Med anledning av jubileet utgavs även en festpublikation, innehållande en kortfattad historik över tidskriften samt artiklar om den tekniska utvecklingen på olika områden av olika fackmän. Jubileumshäftet hade ett omslag i färg utfört av arkitekt Bror Almquist, "framställande i förgrunden en kvinnogestalt, som vid foten av konstens och vetenskapens träd sitter djupt begrundande öfver häfderna, i fonden en uppgående sol bakom konturen af byggnader och industriella anläggningar, det hela omgifvet af en frodig grönska med gyllene blommor och frukter, som uppspirat från en ursprungligen karg jordmån. I löfverket äro inramade sköldar med emblem repre-

Omslaget till 25-årsjubileumshäftet.

senterande de olika vetenskapsgrenarna, som tidskriften omfattar."

Med omorganisationen 1893 började en period

ILLUSTRERAD

TEKNISK TIDNING.

N:o 1. Stockholm den 7 Januari 1871.

Tidsningen utkommer hvarje Lördag. Pris för hett år 10 rub. 1/2 för 7/8 år och hälft för 6 mån. Hufvudredaktör och ansvarig utgivare: C. W. HOFFSTEDT. Adress: Mästaretegeln N:o 34. Annonser: 10 öre på pruttad. Tidsningens expedition: Norra Södergatan N:o 28.

TEKNISK TIDSKRIFT.

Andra årgången. April månad. 1872.

Tidskriften utkommer med ett häfte i månaden. Pris för hett år 10 rub. 1/2 för 7/8 år och hälft för 6 mån. Löst häften 3 öre. Redaktör och ansvarig utgivare: C. W. HOFFSTEDT. Byrå: Jakobs Kyrkogata 3, 2 tr. upp. Annonser emottagas å 10 öre på pruttad. Tidsningens expedition: Norra Södergatan 28.

TEKNISK TIDSKRIFT.

NY FÖLJD,

UTGIFVEN AF

TEKNOLOGFÖRENINGEN (T. L.) I STOCKHOLM.

1sta häftet. Nionde årgången. 1878.

Tidskriften utkommer med sju till sex häften under året. Pris för hett år 10 rub. 1/2 för 7/8 år och hälft för 6 mån. Löst häften 3 öre. Redaktör och ansvarig utgivare: Lektor W. HOFFSTEDT. Adress: Mästaretegeln N:o 34. Annonser emottagas å 10 öre på pruttad. Tidsningens expedition: Kamrategatan 1 A. Stockholm.

TJUGONDE ÅRGÅNGEN.

TEKNISK TIDSKRIFT.

NY FÖLJD,
UTGIFVEN AF
SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN,
med understöd af LÄSARENSKA FÖRENINGEN.

REDAKTÖR: LEKTOR W. HOFFSTEDT.

Häft. 1. Tidskriften utkommer med 6 till 8 häften årligen. Pris 10 kr för hett årligen. Annonser: 10 öre på pruttad. Tidsningens expedition: Kamrategatan 1 A. Stockholm, 12 Högskolargatan, 3 tr. upp. Telefon A. B. 5117. F. postbuds: Stockholm, 7 A. Arsenalgatan, n. b. Telefon A. B. 5134. 1890.

TEKNISK TIDSKRIFT.
TJUGUTREDJE ÅRGÅNGEN.

ALLMÄNNA AFDELNINGEN.

Redaktör: TH WAWRINSKY

N:r 1 7 Januari 1893

TEKNISK TIDSKRIFT

TJUGUÅTTONDE ÅRGÅNGEN

ALLMÄNNA AFDELNINGEN

Redaktör: MARTIN BORGSTEDT

N:o 1 8 JAN. 1898

TEKNISK TIDSKRIFT

1910 • 8 JAN. VECKOUPLAGAN 40 ÅRG. • HÄFT. 1

Hufvudredaktör: ERLAND NORDLUND

INNEHÅLL: Teknisk Tidskrift 1910. Enkelt sätt att bestämma ett hastigt hangtryck af B. O. Ekman. Teknisk bildning af G. Holmberger. K. Th. Resner-felt i Norge. Föreningsmeddelanden. Tidskriftsberättelse.

Stockholm 1910

6 JANUARI 1923 ÅRGÅNG 53

TEKNISK TIDSKRIFT

UTGIVEN AV SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN

ALLMÄNNA AFDELNINGEN I

Huvudredaktör: CARL KLEMAN

INNEHÅLL: Teknisk Tidskrift under 1923. — Ordförandeskrifte i Svenska Teknologföreningen. — 3750 kW Laval-turbinmaskin för Malmö stads elektricitetsverk, af ingenjör K. G. Karlson. — Liberaut. — Notiser. — Sammanträden.

TEKNISK TIDSKRIFT

HÄFT. 1 UTGIVEN AV SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGEN 5 JAN. ÅRG. 59 HUVUDREDAKTÖR: CARL KLEMAN 1929

INNEHÅLL: Teknisk tidskrift under 1929. — Ordförandeskrifte inom teknologföreningen. — Internationella samfundsmöte efter världskriget. — Ny svensk flygplanskonstruktion. — 1928 - ett gott år. — Explosionen i M S Kungsholm. — Notiser. — Sammanträden.